Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractio de incarnatione - Cod. Ettenheim-Münster 198

Mangillius, Antonius

[S.l.], 1632-1634

Capvt III.

urn:nbn:de:bsz:31-117158

Visual Library

sequitur ratione, quia cum sit infinita Dei dignitas, et limitatam cognitionem, quae nos
eum cognoscimus, non refundit in peccatum nisi rationem offensae finitae ac limitatae,
ita etiamsi virtus creaturae esset infinita, in tali casu sequeretur offensam
Dei esse infinitam, ex virtute creaturae nonnisi ut cognita et secundum esse et gravi-
tatem offensae Dei esse cum sit cognita cognitione finita non fit causa nisi offensa
finita et limitata.

Origines obiicit peccatum habere gravitatem infinitam creatura
hac gratiam habitualem saltem in gradu excellenti posset dignè satisfacere
pro peccato mortali, sed sequens est falsum, ut contra sedit. Et ex inde sequit.

Et negando secundam: quia licet peccatum mortale ut finitum, tum in ratione
malitiae tum in ratione offensae Dei, nullum sit opus quantumvis bonum et proce-
dens a gratia et valde intensa puraecreatura posset esse digna satisfactio pro ullo
uno peccato mortali, ut infra dicetur, huius ratio est, quia creatura
ratione quodam ordine rerum inferior et imparticipata respectu peccati ac
patientiae nullum bonum opus puraecreaturae quantumvis magnum vel intensum
sumpsit esse dignum satisfactio pro peccato mortali. sed ex sufficientia capitis sequenti.

Quaestio III.

An purus homo possit condignè satisfacere pro suo peccato mortali?

Noto pari hoc nos hic in illigno hominem destitutum omni auxilio supranaturali,
sed hominem in quo nulla gratia creata sit unita substantialiter humanae
naturae, quae ipsi sit tm homo non Deus. Primo tenendum est ad dignè satisfacere
nos loco nihil aliud esse quam offerre pro satisfactione aliquam quae redditio
praedenti sit proportionata et aequivalens, si peccato etiam gravitatem offensae
Dei, sive huiusmodi satisfactio sit talis quae ex se valeat tollere peccatum
et offensam Dei, ita ut posita huiusmodi satisfactione Deus non possit amplius
rationabiliter esse inimicus peccatori vel ab eo averti, sive talis sit ut condignè
mereatur aliquid pro foedere tollat Dei offensam inclusam in peccato, ex iis a.
quae dicent ad solutionem huius difficultatis, sicut sumpta manifestè colligetur
quid sit intendendum de eadem difficultate accepta cum dictis limitationibus.

Prima sententia affirmat purum hominem posse dignè satisfacere pro
peccato mortali, et Alexandri 3 parte q. j memb. 15 art. 2 in corpore et ad mu
et Dum, Paludani in 3 to dist. 20 q. 2 art. 2 pro eadem sententia videtur facere
Richardus dist. 17 art. j q. 7 ubi dicit futurum ut stricto merito et condigno
remissionem peccatorum si eam adderet, hac a. sententia in hoc reprehe
ndetur, nisi fundato, et stricto charitate efficta malitiam peccati, cum
tamen dicit esse posse ut ideo et dignè satisfactio pro peccato et offensa Dei.

Secunda sententia negat. ita Dum. in 3 dist. q. 20 et in 4 dist. 15 q. j.
agreed. idem dist. 15 q. j art. j sectio j. huarca tom. j in 3 tam. et ibi

disp. 4 sect. 8. Vasquez similiter tom. 1 in eadem 3tam partem disp. 2
cap. 2 vers. 2 cap. 3. Eadem inter Theologos quorum mores habes apud Vas-
quez cap. 5 citt. initio, vbi predicem ostendit, imo in medium sententia mani-
feste & etiam D. Thomas hic art. 2 ad 2dum, vbi docet puri hominis satisfactio-
nem non posse esse sufficientem pro peccato, & etiam rationes probat in 4to dist. 14
q. 1 art. 1 quæstiuncula 5. vbi asserit contentiam creaturæ non esse sufficiente
simpliciter ero peccato sed secundum quid & ex acceptione Dei.

Quærendum est cum hac sententia quorum hominum non posse dignè satis-
facere pro peccato mortali. Prior. imo ex P. P. Basilio in psal. 48 vbi docet
ideo quod ea pretio redimimur & hoc non potuerunt solui ab ulla creatura
sed tantum ab hoc Deo. Hieronymo in Mar. Michea 6. quid dignum offeram
Deo vbi nihil ait, nihil e. dignum e. 60 pro peccato posse offerri. Anselmo lib.
cur Deus homo cap. 21. vbi probat nullum pretium posse a creatura esse
æquale peccato, & ideo cap. 22 docet necessariam fuisse Verbi Incarnationem,
eodem dicit ex alus P.P. quos habes apud Suarez d. 4 sect. 2 citto 3. & Vasquez
disp. 4 cap. 3. collegit etiam ex aliis PP. asserentibus impossibile fuisse vt homo
ab alio Deo meretur quam ab ipso Christo, & verum non esset si quis homo posset pro
peccato dignè satisfacere.

Secundo quasi creatura possit dignè satisfacere pro peccato pro-
prie maxime ex parte per attritionem, sed hoc est falsum &c. Probatur ita
Attritio est affectus in quo displicentia de Deo pro peccato prædicatur, vt ex se habet
vnde etiam inter homines dolor de offensa facta maximè valet ad satisfacendum
ea offensa. Minor patet ex Concil. Tridentino sess. 6 cap. 9. vbi dicit recipientibus
eum ex eorum meritis neq. remotis neq. remissa vnquam fuisse peccata nisi gratis
diuina misericordia, & vt patet Suarez d. 4 sect. 8 § dico 2do.
Sumitur ex libro Sapientiæ loco in quo dicimur gratis a iustificari,
vt ait Rom. 3 iustificati gratis per gratiam ipsius certum est ex. in nobis
iustificare metum peccati remissionem & si peccatum gratis remit-
titur attritio non est dignæ satisfactio pro illo, & per sequens non est dignè
satisfacere pro peccato proprio.

Dicebit remissionem peccati ex merito Concilij gratis dari,
& gratis dari principium & radix vnius attritionis nempe auxilium
ad eliciendam & habendam attritionem, non a. & posita attritione adhuc
gratis detur remissio peccati. Sed stat & quia si ex eo gratis detur
principium & radix attritionis Concilium affirmat gratis dari remis-
sionem peccatorum, licet remissio non det gratis posita attritione, sequitur
similiter bene quod nei gratis dari gloriam, quia gratis dari ipsa principia
omnium operum, licet adeptis bonis operibus & gratia non detur gloria
non det gratis, sed sequens & contra eodem sententiam Theologorum & stra
eodem loquendi modum Scripturarum, & D. P.P. vt bene notat Suarez
loco citt.

loco citti. Et data responsio ñ subsistit. Sed ratio eadem responsionem
ex ipsa Chrysost. homil. 30 ad populum initio illus verbis: si sola est poeni-
tentia, nunc timetes, sed postquam poenitentiae commiscet Dei mise-
ricordia, quae; nam fuerit etiam sola attritione, quam ipse contine-
bitur nomine poenitentiae, remissionem peccati adeptus misericordia.
Et vult attritionem ñ esse aequalem satisfactionem pro peccato mortali,
quare etiam Tridentium ita illigendum erit, ut velit remissionem peccati
semper fieri gratis etiam posito actu attritionis. Confirmat ipsa remis-
sio peccatis ex se terrenam gratiae dumpetem a gratia attritionis etiam
facta, per amorem Dei superaddita, ut bene et satis manifeste ex alio
Tridentini loco et multis Scripturae testimoniis probat Suarez laud. citt.
Et vere attritio est digna satisfactio pro peccato.

Tertio ipsi solo: dari ñ it posse hoc, dignè satisfacere pro
reatu poenae aeternae debitae peccato mortali. Et neg. ipsi dignè satisfacere
pro culpa eiusdem peccatis. Ostendetur ex infra dicendis. Consequ. ipsi
ea enim reatus poenae oriat ex culpa, tamquam ex principio et radice, ergo
ubi est satisfacere pro culpa quam pro poena, quare si ergo hoc, ut dignè
satisfacere pro reatu poenae debitae peccato mortali, multo minus gratiae con-
ferre satisfacere pro ipso peccato mortali. ab hoc quidem videntur caetera
clara, et difficile est approbitionem ipsa aperitam arbitrare. Nec vel
assignare: Ut quares hoc ñ posse dignè satisfacere pro peccato mor-
tali proprio?

Primo: non ulla ea eadem propositionem ratio, probat ipsa, qui
unt gravitas peccati contra Deum, ne violetur ab homine et ne facile
ab eo committatur, et erit ut sit ab homine ita inexplicabilis, ipsae ne homo
esset ullo modo ab peccato satisfacere, nec ad id habet vellum, ergo sufficie-
bens. Sed ratio haec ratione sive potius agnoscentiam ipsa quando o
ticunt de peccatum exigit in homine impotentiam satisfaciendi pro ipso ideo
tod negatum est, ut quis non ad id sufficientis per hoc illigatur de peccato
proprio vel de alieno, si illigit de proprio, ratio ipsa satisfactio pro
peccato supponit unum satisfacientem iam justificatum in gratia, ipsa sicut
peccatum mortificat opera bona, sic ipsa infundit ratione meriti et
satisfactionis in bonis operibus justitiae, ut est ex eo quod in quibus poenitentia
a sacramento ubi principaliter exercetur in statu peccati mortalis
ea nihil prodest ad satisfaciendum saltem ex opere operantis pro
poena peccatis debitae, ab ex his est ut licet quis asseveret omnem opus
factum in gratia de valoris aequivalentis peccato mortali, ñ tn posse hoc
huiusmodi opere satisfacere pro peccato mortali proprio ob rationem
assignatam, quae tunc ipso homine peccatum proprium ñ violaret, si qui-
dem adhuc ñ posset ipse satisfacere pro peccato proprio ñ ex defectum valoris

in opere

in opere proprio existentem, sed ab eam integra explicatam; si vero eum
dicit peccatum exigere, imperam in hoc, ad satisfaciendum pro peccato ne
ipsa Dei offensa tollatur et abstinent se peccato alieno, dico falsum esse quia hoc
tollaretur offensa Dei, ita etiamsi nos ad id digna satisfacere pro peccato
alieno prudamus, cohoc est necessaria libera et gratuita Dei acceptatio,
sicut haec opera Christi ex se sunt sufficientia ad satisfaciendum pro nostris peccatis
ad hoc in fact necessaria libera Dei acceptio, ut infra videbitur, ex his ut ita
haec opera cum hoc facta in gratia est sufficientia ad satisfaciendum pro peccato
alieno, cohuc homines deterrerent a peccato non minus quam eadem opera, non est suffi-
cientia ex se ipsa opera cum hoc facta in gratia sint sufficientia homines deterreat
a peccato, quia hoc nescit utrum Deus gratis sit remissurus peccatum cum ita
vita etiam in opera cum hoc facta in gratia est sufficientia ad satisfaciendum
pro peccato alieno, nihilominus hoc ag ignoraret et ag dubitare est utrum
Deus opera aliena facta in gratia vellet eligere in satisfactionem proprii
peccati, atq ita ipsum peccatum remittere, vnde ~~se~~ cum in utroq casu hoc
sit effectus et certa peccati remissio ac etiam in utroq casu homines a peccato
deterrerentur, etiamsi purg hoc non est necessaria ad satisfaciendum pro peccato
alieno, alia etiam ratio eandem vacem afferri poet, quocum fide non cour-
rere omittantur.

Ad eandem proportionem probant alij hoc modo: quilibet peccator
in se intrinseco habet infinitam gravitatem, quia purg hoc non est unde satis-
facere pro suo peccato mortali, qa purg hoc non est exhibere satisfactionem
aequa in se et intrinseca habet infinitum valorem, etiamsi precedat contrita,
et integram a satisfactionem requirit, ut satisfactio sit tantam sive
satisfactionis quantum est peccatum in ratione offensae.

Sed ista hanc vacem ego ergo tuis et falsum, ut ergo concep. pec-
cent, non obstantis peccatum neq in vacie offensae Dei habent infinitam
gravitatem, quia nec aqq alium ad eandem vacem refutare.

Tertio probant alij: non minus tenemur Deo satisfacere in peccato
quam reddere illi gratias pro beneficiis acceptis, sed non possumus reddere Deo
gratias aequales vel dignas, nec possumus Deo satisfacere aequaliter et digne
pro peccato, hac vace vtit Patriarcus hoc opere cit.

Sed ista hanc vacem esse recte potest negari ssq: tigi idem hoc est quam
non integrationem gratiarum pro beneficiis, et satisfactionem pro peccato, quia sat is-
factio non est novum peccatum pro quo teneamur satisfacere, gratiarum ac-
tio non est beneficium pro de se exigit novam gratiarum actionem, et qui
dicit est homo sic digne pro suo peccato satisfacere, etiamsi nemo posset
digne et ad aequalitatem agere Deo gratias pro beneficiis acceptis.

Quarto probat Purendorf eadem hac vace: non est satisfa-
cere debitum vel delictum pro delicto quo meretur mortem corporis et nec est

digne

dignè Deo satisfacere pro peccato mortali quo meret mortem, &c.

Deo vera hanc sententiam, quia salvum esse, nam quis [illegible] communicat post Regem & Reipublicæ suo periculo vel [illegible] liberare ab interitu, quibus delegatus iudicio eius certum satisfaceret pro delicto commisso.

Quinto probant aliquibus effectis sine dignè satisfacere qui ex parte debiti sibi liberaliter remittit satisfactionem pro debito, sed cum hoc hoc modo de satisfacere pro debito ex suo peccato mortali stricto & effectu satisfaciat ac suo peccato. Major videtur certa. Minor probatur, quia hoc ex suo peccato mortali redditur vicinior ab auxilio supernaturali, necessario ad gratiam faciendum pro peccato, ac proinde retinet debitum illi carendi, nisi ante satisfactionem liberaliter illi ad huc debitum carendi auxilio supernaturali necessario ad satisfactionem pro peccato & satisfaciens pro peccato non satisfacit effectu pro illo, cum non satisfaciat pro quacunque debiti parte ex peccato relicta. hac ratione utitur Vasquez disp. 2 cap. 5 num. 49 cum Henrico Caietano, Ferrariensi, &c. Soto.

Sed contra hanc rationem, quia non videtur [illegible] dicere de quæstione, sequitur vel quæritur utrum solo pure hoc dignè satisfacere ex pro peccato nempe propria mortali malitia & offensa Dei inclusa in peccato? n. a. an posit dignè satisfacere pro quacunque pœna peccato imposita, colligit, ut dicit, de debitum carendi redemptione, quare non dicitur liberaliter remisse huiusmodi pœna, nihilominus quia hoc potest omnino satisfacere, pro malitia & offensa Dei in peccato inclusa, verum cum authores rationis supra relatæ videantur admittere quam creaturam posse dignè satisfacere pro peccato ut transgressore a debito carendi a auxilio supernaturali necessario ad satisfaciendum pro ipso peccato, & manifestis, sequitur solet, idem asserit peccatum solitur debet per tritionem mortis sercam hoc solitur satisfacere, ideo ratio illos faciunt ex a ratione supra relata ad probandum per rum hoc non posse dignè satisfacere pro peccato proprio.

Sexto eadem propositio probari solet & bene hac ratione: nulla pura hominis capitis satisfactio pro uno peccato mortali, quæ habet proportionem cum offensa divina inclusa in peccato & quia non potest sufficiens satisfacere pro uno peccato mortali. Consequentia: & manifesta: quia satisfactio dignè necessario debet esse proportionata, sive æqualis offensæ respectu cuius dicit esse dignè. Ant. pt. quia offensa crescit ex dignitate personæ offensæ & ex malitia offendentis per relatio ratione a dignitate infinita offendi, ac proinde etiam offensa divina crescit in eum ex infinita dignitate Dei offensi, & etiam ex infinita creatura offendentis recessu a dignitate divina, quare peccatum sive offensa divina habet certam quandam infinitatem secundum quid

& compara-

e comparatiuam dependentem vel conuenientem tum ab infinito peccatis recessuab eadem excellentia pendente, inquam, e proueniente ab illis duobus tanquam ab vno principio adaequato, ita vero satisfactio accrescit ex vilitate ~~offendentis~~ satisfacientis vt potio vnde accrescit, ac prouide satisfactio quam pauper hoc Deo exhibere prosuo peccato huic ex parte Dei vel ex ordine ad illum hab affectionem e aliquam infinitatem secundum quid vel comparatiuam respectu satisfactionis exhibita pro offensa creatura, sed ita n hb affectionem ex parte quis satisfacientis respectu ex parte Dei, ex parte ipsius satisfacientis secundum affectionem accrescit; ideo eadem satisfactio cum gratia inferiore improportionato respectu offensa Dei nec eam pt vnquam adaequare, quantumuis magis ac magis crescat.

Dices: offensa nascitur ex vilitate personae offendentis, pt ita persona offendentis dignitas videt augere peccati gravitatem, siquidem peccatum commissum a sacerdote, v.g. videt esse grauius quam si committat a persona plica, vnde Bernard. lib. 2 de consideratione ad Eugenium ait: nugae inter saeculares sit nugae, in ore sacerdotis blasphemiae.

Ad dignitatem peccantis interdum per accidens pdc augere gravitatem offensae, si nimirum dignitas huiusmodi ex liberalitate vel beneficio personae offensae habita, sit tunc e. offensa, sines etiam eadem magnitudinis, alias hac etiam de causa gravitas diuinae offensae per accidens crescit ex dignitate offendentis qui nullam dignitatem habet pt quam a Deo n accepit e hac etiam eiusdem dignitatis debet n secundo. ibi ergo dignitas peccantis interdum allegit diuinam offensam quatenus qui decet hac dignitatis magis id deceg vel nocumentum alis vel ubi peccando infert e per sequens gravius offendit Deum, verum haec n impedunt quo minus vilitas offendentis secundum se sumpta ad gravitatem offensae e eam augeat, vt pt ex eo qd homines acrius ferunt se ab omni vel offendi a servis o hominibus quam ab alis, id ex eo qd plus satisfactionis exigit ab offendente, vnde Aries lib. 5 Ethic. cap. 5 recte docet qd si is qui magistratum gerit alium gentiat ne regentur ei, ita vero si quispiam eum accusaret n solum regentiendo sed etiam supplicio afficiendo, ex his a. pt quid respondendum ut ad verba ex S. Bernardo obiecta.

Dices demum: satisfactio exhibita ab inferiori pt adaequare offensam factam superiori, n pt negari puram creaturam pdc valere satisfacere pro Dei offensa eo qd pura creatura infinite recedat a dignitate Dei. Arti adz. sa si quis offendent principem v.g. eum ita temnendo nihilominus poterit tot tantaq obsequia Principi exhibere vt dignae conseat illi satisfecisse, quare similiter satisfactio pro Dei offensa poterit adeo crescere secundum multiplicatem vel intensionem vt eidem

offensa

offensæ proportionem æqualis sit.

Respondent aliqui negando hos, qa cum offensa facta superiori sit, ut supra dictum est, ex dignitate capitis quam satisfactio exhibita pro tali offensa, sequitur offensa crescit ex inferioritate offendentis ex qua n crescit satisfactio ab offendente exhibita, ita putant nullo modo fieri posse, ut minoris satisfactio possit esse æqualis offensæ factæ superiori.

Sed contra hanc responsionem est, qa quæ dictum hos illud n est negari posse, si quis e. per imprudentiam leviter culpabilem principem laserit facto cognitus tolet et insuper erroris offensa principi facta ad ejus vitam vel honorem offendendum se periculo mortis obiciat, quis negat huiusmodi levi offensæ esse dignum satisfactum? quin etiam ponamus cum qui omnem laesis regis pro vita principis exquisitissimis tormentis mortem mg valde diram subisse et cognita dignitate se revocatum ad vitam, tunc nemo, ut opinor, asseret illum esse adhuc dignum odio principis, præsertim si offensa facta principi n fuerit adeo gravis, dicta e. satisfactio exhibita principi in casu posito fuisset adeo excellens ut merito posset reputari æqualis offensæ.

Respondent aliqui quod et diversi ordines licet finita sint n adeo per ullam diminutionem vel augmentum adæquare, ut in multiplicatione et actus e virtutis magnalis v.g. quantumvis excrescat nunquam et adæquare actum virtutis æquinoctialis, qa nimirum illi actus et in diverso ordine licet ambo sint finiti, quare licet offensa divina et satisfactio exhibita pro illa sint finita, qa tn offensa divina e in ordine superiori cum ejus gravitas desumatur ex dignitate Dei quæ e in ordine superiori satisfactio vero in ordine inferiori ab qa ejus valor desumatur ex dignitate satisfacientis quæ e in ordine inferiori; ideo n ra satisfactio nunquam et adæquare gravitatem offensæ divinæ, qa semper e in ordine inferiori.

Sed contra hanc responsionem est, qa nra satisfactio Deo exhibita resumit dignitatem etiam ex ipso Deo quem respicit, itt: qa satisfactio Deo exhibita e nobilior per se loquendo quam sit ulla satisfactio exhibita hoi, nec alia ratio huius rei et assignari nisi qa satisfactio Deo exhibita sumat dignitatem ex ipso Deo, unde quantum e ex hac parte satisfactio Deo exhibita coteris collocari in eodem genere vel ordine in quo e Dei offensa, et per ea quæ ra supra dicta ad offendendum n ra satisfactionem n adeo proportionari divinæ offensæ videt et nulla nisi aliter defendatur vel explicetur. deinde, stra eandem responsionem est qa doctrina illa quæ et diversi ordinis n sicut adæquari e quidem vrisiter vera de adæquatione physica, ut itt inductione per ota, n tn e vrisiter vera de adæquatione morali, hoc e. itt, qa e.g. pretia pœna senis sine spectans

crucialus

cruciatus pertim gravis, et instantanea poena damni sine instantanea privatio visionis beatifica et diuersi ordinis, et tn spectus cruciatus quamuis abstrahendo ut ordinis inferioris moraliter videt, tn eo proportionaty instantanea privatio visionis beatifica, imo cruciatus ille videt, ac moraliter maio malum quam sit instantanea carentia eiusdem visionis, atq adeo huiusmodi alures instantia aferri sont stra illam doctrinam.

Denig respondent alij satisfactionem puri hois pro offensa Dei exhibita, si sit rade multiplicacionis vel intentionis quantumcumq magna aequivalere eidem offensae, licet inferior aliquis sont per opera, et obsequia exhibita ad aequalitatem satisfacere invalidi pro aliqua offensa, sicut a. disparitatem et ga excessus principis super inferiorem et finity et gravitas offensae, quae ex eodem excessu desumit et finita, et deo ut peratio finitum adaequari v.g. per eximiam aliqua operis bonitatem, ca rade proportionaliter gra. inulli docent pro lasione famae vel honoris poe. boniq satisfieri in aliquo casu per sebuniam, excessu a. Dei supra creaturam et infinity et offensa gravata, quae inde desumitur infinita saltem secundum quid, et deo n ob per aliquid finitum nae. per finitam omni operis intentionem vel multiplicacionem adaequari ~~ro~~. Sed stra hanc responsionem et ga dicit satisfactio oblata pro offensa Dei licet n sit infinita simpliciter, et tn infinitam secundum quid et ipsi ita etiam secundum quid alibet cuiusartem respectu Dei infinitum et ex ordine ad illum crescat secundum suam affectionem, ac proinde. poetm crescere secundum multiplicacionem vel intentionem ut tandem adaequet gravitatem offensae suae quae tn infinita, dum quid, sicut etiam satisfactio pro finita oblata ab inferiore pro offensa superioris creati ut ita intendi vel multiplicari ut adaequet eandem offensam, ut patet ex supradictis.

Rerum et igit difficultati supra allata, stra ultimam rationem nra solutio satisfactio ab inferiore oblatam pro offensa superioris creati poe quidem adeo crescere ut eandem offensam adaequet, n tn sic poe unquam verificari de satisfactione parte creature respectu offensae Dei, et a potiori non ~~tn~~ permistrby argtis magna factis ad probandam nram solutionem, poe a potiori rade a priori huius rei dicimus et ga offensa Dei crescit n solum ex infinita Dei excellentia, sicut ex eodem capite, sed etiam ex infinito creature recessu ab infinita Dei excellentia, ex quo capite n crescit sed potig decrescit satisfactio, neq alia rade a priori vel magis immediata huius rei assignari ut, quare licet ex parte Dei vel ex ordine ad ipsum satisfactio pro eiusdem offensa oblata, habet perfectionem et aliquam infinitatem secundum quid vel comparativam respectu satisfactionis oblata pro offensa creature, ga tn habet perfectionem sed potig imperfectionem ex parte satisfacientis, ipso eadem satisfactio et in ordine inferiori improportionato respectu offensae Dei nec illi ut et ec vnquam aequalis, quamuis e. multas diuersi ordinis

sint

possunt per alterius diminutionem vel augmentum et additionem proportionari ad invicem, quia non potest asseri de offensa, cuius et satisfactione oblata, pro illa a puro homine fruitum esse non debet quia quia etiam in aliis rebus moralibus id contingit, siquidem peccatum veniale, quantumvis multiplicetur nunquam potest adaequare peccatum mortale, meritum praemij temporalis quantumvis augeat vel multiplicetur nunquam potest adaequare meritum praemij supernalis. similiter praemium temporale quantumvis auctum vel multiplicatum non potest adaequare praemium supernale visionis beatificae, atque a. rei ratione, quia licet illa ista sint finita, et tamen in diverso genere vel ordine improportionato, sicut etiam similis de ratione anguli rectilinei quantumvis parvi nunquam adaequare potest ab angulo contingentiae etiamsi hic magis ac magis in infinitum crescat.

Objices jmo: proverb. 10 dicit, vria delicta operit charitas. et ima Petri 4 charitas operit multitudinem peccatorum. charitas formaliter expellit peccatum, et per sequens a puro homine potest exhiberi condigna satisfactio pro peccato.

Respondeo illi tribui charitati quod operiat nuce, idem et expellat peccatum non quidem formaliter sed dispositive, sicut etiam dicimus quod calor introducto in lignum expellat formam ligni, quod de calore verificatur non tanquam de causa formali sed dispositiva.

Objices 2do: charitas et dilectio Dei in Scripturis appellatur vinculum perfectionis, plenitudo legis, iustitia perfecta, haec a. non videntur esse vera nisi dilectio tanquam condigna satisfactio formaliter expellat peccatum, ac proinde purg hoc poterit per actum charitatis condigne satisfacere pro peccato.

Respondeo sicut alio modo loquendi non significat quod per amorem Dei formaliter satisfiat omnibus preceptis, cum id non manifeste falsum, ita solum significat, quod dilectio Dei trahat secum observantiam totius legis quatenus infirmat maledictionem omnium preceptorum et mandatorum, quod non est difficile quando Deus diligitur per charitatem nempe super omnia.

Objices 3tio: saepe etiam dilectio Dei et contritio a Scripturis S.S. appellatur, haec sanctitas et sanctitas, haec a. non est vera nisi per dilectionem Dei condigne satisfiat pro peccato.

Respondeo contritionem appellari sanctitatem et sanctitatem haec non quia ipsa contritio ut talis formaliter, sed quia est talis dispositive quatenus optime disponit ad sanctitatem eamque infallibiliter secum trahit ex Dei lege et ordinatione, neque hoc mirum esse, quia etiam timor Dei interdum dicitur esse haec sanctitas, quia alias dubio non potest verificari in sensu formali sed tantum causali, quatenus imo remote disponit ad gratiam, quae est haec sanctitas, vel quatenus servit ad sanctitatis et gratiae servandam, ex his a. habet nomen sanctitatis primae

et sanctitatis

et sanctitatis et æquivocum, ita ut modo significet id quod formaliter sanctificat, modo id quod disponit ad ipsam eiam formalem sanctificationis, atque in hoc duo sensu applicari strictioni et dilectioni Dei.

Objicies ult: Stus Bernardus serm. 53 super cantica docet Animam Deo per charitatem maritari, interea dilectionem esse ipsum matrimonium strictum cum Deo, hæc a. si videntur posse accipi in sensu caeli, sermone vero de modo bene vivendi docet timorem esse sanctum, qa introducit sanctitatem et affectam charitatem, affectam a. charitatem et affectam sanctitatem, cum igit charitati tribuat si sit sanctitas negatur beneget timori, cum dicit ipsum introducere sanctitatem, de mente divi Bernardi charitas dicit esse sanctitas formaliter.

Ad primum locum S. Bernardi R. matrimonij nomen esse æquivocum, sequium vocabulum sumit pro ipso matrimonij stractu, id est, pro mutuo vinculo sensu in tra interiorem proprij corporis, atque hoc modo sumptum matrimonium si est aliquid permanens sed oto transiens cum formaliter stetat in actibus essentialibus interiorum exterius explicatis, interdum matrimonium sumit pro vinculo et obligatione matrimonij quæ ex matrimonij stractu sequitur, qua tenus iuges simul mutuo remanent obligati in ordine ad usum proprij corporis, matrimonium a. hoc modo sumptum non est quid transiens, ut fit, sed permanens et asseverans durante vita virgum. his partes dicimus Bernardum eo loco si velle dilectionem Dei esse ipsum vinculum formale et permanens sua cum Deo, sed esse id ad quod sequitur item vinculum nempe gra habitualis, sicuti vinculum matrimonij sequitur ad matrimonij stractum, per hoc a. significat dilectionem Dei esse formalem peccati remissionem vel dignam satisfactionem pro peccato, itaque S. Bernardus, si recte attendat, eo loco vel nobis favet vel certe si obstat, id dum a. ex inter amorem Dei sive strictione et timorem hoc esse discrimen, quod licet utrumque sit dispositio ad formalem sanctitatem, timor tn est dispositio remota et separabilis a formali sanctitate, ita vero amor Dei sive strictio est dispositio ad eandem sanctitatem ex divina ordinatione ab illa inseparabilis, ex eo igit quod timor ad sanctitatem disponit et introducit sanctitatem sine qua tn fit et dicit esse stus, ex eo a. quod dilectio Dei sive strictio ita disponat ad sanctitatem ut nunquam sine illa esse potest pro ista affectata sanctitate reputat et figurate sanctitas appellat, quæ charitas est vera si in sensu formali sed caeli, ita ut per illam significet Dei dilectionem et strictionem esse sanctitatem qualiter proximae, nempe tanquam dispositionem proximam et inseparabilem a sanctitate, qua ratione etiam radiantes v.g. post dei visibilitas non fit sit proximum et formale principium videndi, sed caam et principium secum infallibiliter trahens formalem eiam videndi, et qua ratione interpositio ~~luna~~ terræ inter solem et Lunam similiter dicitur appellatur

Eclyses.

Celyeris. atq ex his colligi pt quomodo de attritione verificent multa alia quæ propriæ e fŏaliter euenirunt soli sanctitati fŏali, e tn actucharitatis e attritionis ab alijs Pp. tribuuntur; quæ a supra dicta it indue etiam probari potest, qd eleemosyna in Scripturis dicit extinguere peccatum, Deo appellat nra fiducia, nra sapientia, nra fortitudo, fiducia, spes e c, quæ n verificant in sensu fŏali sed tn caŭli.

Obiicies 5to: Concil. Trid. sess. 14 cap. 4 docent attritionem Deo reconciliare, ptra vero n asserit attritionem reconciliare Deo, sed disponere ad gratiam impetrandam, per hanc a: ouerritatem loquendi de attritione e attritionem significetur fŏaliter reconciliare e, attritio e digna satisfactio pro peccato e per sequens purg hoīs per illam pt digne satisfacere pro suo peccato.

R. adhuc Trid. loco citt. reconciliare Deo ce idem atq disponere ad sanctitatem infallibiliter secuturam, e ideo merito attritio dicit reconciliare Deo, hoc a. concilium n tribuit attritioni, e merito, qa licet ea disponat ad sanctitatem, n tn attritio secundum se considerata e vltima dispositio ad gratiam habitualem, neq cum ea ht infallibiliter connexionem.

Obiicies 6to per attritionem fŏaliter tollit auersio hoīs a Deo, per attritionem fŏaliter tollit peccatum, ex attritio e sufficiens satisfactio pro peccato, e per sequens purg hoīs e c. ..ns ptz: qa hoīs per attritionem fŏaliter conuertit ad Deum, e sequenter per illam tollit auersio a Deo.

Prima seq: ntz: qa auersio a Deo e intrinsece constitutiuum peccati, cum a: nihil potest manere sine suo intrinsece constitutiuo licet partiali, sequitur per attritionem fŏaliter tolli peccatum si per eandem fŏaliter tollatur auersio a Deo, sicuti si quis fŏaliter tollit racōm aīalis tollit etiam fŏaliter hoīem, eodem ratione aīalis est intrinsecum constitutiuum hoīs licet partialiter.

Primo si quis argtur valet simul etiam probat quamcunq efficacem peccati detestationem licet n sit attritio, fŏaliter tollere peccatum, e per sequens ce dignam pro peccato satisfactione, qd tn apud pt falsum.

Seq: a: tic ostendo per quamlibet detestationem peccati fŏaliter tollit auersio ad creaturam quæ auersio e etiam auersio a Deo, e per quamlibet efficacem peccati detestationem, licet ea n sit attritio, fŏaliter tollit peccatum, ac proinde detestatio v.g peccati intemperantiæ, vt fornicationis, elicita et solum motiuum temperantiæ tollit conuersionem ad creaturam sive ad oītia acta intemperantiæ, e per sequens tollit auersionem a Deo inclusam in peccato intemperantiæ e fŏaliter tollit peccatum, imo cum similis actus detestationis tollat poenam auersionem e tiam pri ~~efficacem~~ eleuens eunicem actu n detestabat, e cetera peccata mortalia auersa sperq quæ traxit, sequitur per actum poenitentiæ detestationis fŏaliter remitti peccatum mortale intemperantiæ

e fornicationis

& fornicacio in remissis relinquis mortalibus, cum tn certum sit vnum peccatum mortale aliis relinquis annexis in remitti, quemadmodum ipse negabit, per huiusmodi detestationem tolli peccatum mortale. fornicacio, sed etiam negari potest illud foaliter tolli per attritionem. Sed 2do si quod obiectio probat sequitur etiam actum virtutis in infusa vel supernaturalis, sed acquisitae e naturalis v.g. charitatis sequuntur posse sumptum esse idignam satisfactionem pro peccato & foaliter tollere ipsum peccatum, ga sicut est oan naturalis amor Dei, ita etiam est oa in actu quo detestatur peccatum mortale, vt auertens a Deo quateng est ipse finis naturalis, hic a. actus est naturalis & tollit auersionem a Deo, si vera sint quae dicunt in obiectione, vt per se patet. Sed 3tio circa ad argum & distinguendo Ans, per attritionem foaliter tollit hoc auersio a Deo, ita vt hoc prudenter in censeat amplius persuerare in habituali affectu potentis auersionis quae cum Atio habitualiter parato ad eliciendum iterum eundem vel similem actum auersionis, a Deo data occasione. sed Nis, ita vt auersio a Deo in ceat moraliter persuerare in hoc, per modum culpam moralis maculae & foeditatis hoc, quae macula & foeditas mereat odium Dei nego Nis & seq. neq ex eo q per attritionem foaliter tollat auersio a Deo quoad primum sensum distinctionis licet inferre per attritionem foaliter tolli peccatum, sicut etiam per solam efficaciam detestationem peccati intemperantiae ob motiuum solig temperantiae elicitam a peccatore tollit iuxta primum sensum distinctionis supra allatae auersio a Deo ponta in illo peccato intemperantiae, nec tn ex hoc inferri pt per huiusmodi detestationem tolli peccatum intemperantiae, praesertim si hat annexae etiam alia peccata mortalia spec diuersa.

Obiicies 7mo: actus attritionis & charitatis eandem illam hat perfectionem quae dee actui odij Dei & hat bonitatem aequalem malitiae existenti in odio Dei & e idigna satisfactio pro eodem peccato & sequenter pro reliquis odij, si e. e idigna satisfactio pro odio Dei, pro omnium peccatorum gravissimum, multo magis erit idigna satisfactio pro reliquis, ac proinde, cum hoc pote sit per attritionem idigne satisfacere pro suo peccato.

Sed si quod hoc argum probat, simul etiam probat actum temperantiae infusae v.g. recessum & separatum ab honestate charitatis esse idignam satisfactionem pro peccato mortali intemperantiae, ga in minus lets temperantiae infusae ad eandem illam perfectionem quae dee actui intemperantiae, quam actus charitatis hat eandem perfectionem quae dee actui odij Dei, quae si dee hoc sequit actum charitatis esse idignam satisfactionem pro peccato odij Dei, idem etiam dicendum erit de actu temperantiae infusae respectu peccati mortalis intemperantiae, & de quocuq

actu

actu virtutis infusæ efficaci respectu peccati mortalis spectantis ad
vitium oppositum, qd tñ est falsum.

Ad 2do ex eadem obiectione sequi etiam actū virtutis naturalis et
acquisitæ esse dignam satisfactionem pro peccato opposito, qa actus virtu-
tis acquisitæ, ut eandem illam affectionem quæ deest peccato vitij oppositi,
ac proinde amor naturalis Dei erit digna satisfactio pro odio Dei, et actus
naturalis temperantiæ erit digna satisfactio pro peccato mortali intem-
perantiæ, et sic de ceteris. Ad 3tio si obiectio valet sequitur peccatorem,
qui ut multa peccata specie diuersa, scilicet digne satisfaciat pro vno peccato
mortali abegeo qd dignè satisfaciat pro reliquis, qd etiam aduersarij non
admittunt. Seq: probo. qa actus temperantiæ v.g: ut eandem affectionem
quæ deest actui intemperantiæ, ut supra dictum est & hinc plura peccata
mortalia specie diuersa, quorum vnum sit intemperantiæ, poterit per
actum temperantiæ dignè satisfacere pro vno peccato intemperantiæ
atqueo qd satisfaciat pro reliquis, et per sequens illud ~~prætermittet~~ reliquis
non remissis, qd est odio falsum. denique Denega 2do sequ. ratione, qa per nos mali-
tia peccati vt odij Dei non videtur in defectu vel priuatione affectionis opposita
charitatis, sed in ipso actu positiuo ac quem sequitur eadem priuatio, vt plurimum
obiectiuè in ipsa actione, cum, eamque de vitijs et peccatis, quare licet peccatum odij
Dei ratione puræ carentiæ, ceteris non possit habere malitiam maiorem bonitate
actus charitatis, peccatum tñ odij Dei secundum qd est positiue contrarium Deum et natu-
ralem habet maiorem malitiam, quam est bonitas actus charitatis vel contri-
tionis; nec mirum esse debet qd odium Dei sit maius malum quam sit bonum
actus charitatis cui contrarie opponitur, sæpe enim vnum contrarium est in æquale
alteri, calor e. secundum affectionem suam et excellentiam superat frigus,
auaritia contrariatur opposita prodigalitati, et tñ auaritia peior est quam pro-
digalitas, similiter adulterium est turpius contrarie opponitur castitati
sicut abstinentia ab huiusmodi peccatis, nec tñ vllus negabit puta peccata
esse magis vituperabilia quam sit laudabilis actus opposita et contrarius absti-
nendi ab iisdem infamis sceleribus. denique homicidium censet esse magis malum
quam sit bonum abstinere ab homicidio, et ideo abstinens ab homicidio
non meret omnium a magistratu poenam tñ ab eo meret homicida; atque ex his
fit merito a nobis negari tantam esse bonitatem actus charitatis quanta est
malitia peccati oppositi, qd inde etiam colligi fit, qd maior est obligatio non faci-
endi malum quam faciendi bonum, et negat mali bono proponendum esse. obiec-
tioni modo soluta aliter respondent qui peccati malitiam in bonitatis actu-
alis opposita priuatione ponunt, nobis ex satis esse eidem obiectioni responsum
verte nam do peccati malitia sentiam.

Dices: si Deus sequitur actum charitatis tunc malitia peccati oppo-
siti videtur in omissione vel priuatione eiusdem actus peccati, atqui hoc est ergo priuatio
sit inter

et inter se æquales, & saltem in secreto casu tanta e bonitas actu charitatis quanta malitia peccati opposita, e per sequens idem peccatum poterit fœliciter deleri per actum bonum opportunum, atq hic erit sufficiens satisfactio pro eodem peccato.

Ad negando ma: malitia e peccati omissionis opponitur præcepto affirmativo de actu charitatis eliciendo n sicdit in privatione bonitatis actu charitatis vel in privatione eiusdem actu secundum se sumpta, sed in omissione actu charitatis prout e vtra præceptum Dei affirmativum de eodem actu eliciendo, eiusmodi a. omissio maiorem hb malitiam quam hat observatio eiusdem præcepti per exercitium actu charitatis, qa observatio præcepti n e tm Dei obsequium quanta offerta Dei e ipsum peccatum e transgressio præcepti divini, quia e. rerum qd nos creatura vilissima præceptum Dei infinite excellentis & sæpe seruemus, e ideo Chrs Luca 17 ait: cum feceritis ota quæ præcepta hb vobis dicite: serui inutiles sumus qd debuimus facere fecimus, vtra a. ingenti stupore iuxta illud Esaiæ obstupescite cœli e e dignum e qd nos Deo infinito infinite inferiores volantatem aut præceptum illius frangere audeamus.

Obiges rursum: si Deus aliqui præciat actum charitatis, tunc Deus n mingapat aut vult carentiam transgressionis eiusdem præcepti, quam oderit vel nolit existiam eiusdem transgressionis, sed tunc carentia transgressionis præcepti fœliciter habet per actum charitatis & tunc Deus n magis odit peccatum transgressionis quam amet actum charitatis vel in eo sibi complaceat, ac proinde saltem in illo casu transgressio præcepti n erit maior in ratione offensæ D. ei, quam sit actu charitatis in ratione obsequij Dei, e per sequens idem actu erit digna satisfactio pro peccato opposito transgressionis præcepti.

Ad solutione proposita instantiæ sciendum e actum charitatis in proposito casu si eliciat duo habere, alterum e bonitas moralis charitatis quam poterit actu haberet etiamsi de ipso eliciendo n esset factu a Deo præceptum; alterum e excludere a voluntate peccatum omissionis contraria præcepto divino affirmativo, hoc a. n e bonitas moralis, sti qa sic etiam qualibet operatio de se indifferens de qua factum est a Deo præceptum excluderet peccatum omissionis opportunum eiusdem præcepto, & tn nullam haberet bonitatem vt supponit, similiter audire sacrum de sebo se malum finem excludit peccatum omissionis sacri, e tn tunc audire sacrum n hb vllam actualem moralem bonitatem. Ptera si actu charitas ~~in se malu eo qd est imperatu~~ vitia ripat vta vt est in se malu eo qd est imperatu ab aliquo alio actu se malum finem, qua ratione eo de malos aliarum virtutum actu n nulli asserunt, profecto talis actu excluderet & quidem liberè istum peccatum omissionis opositum, & tn n haberet vllam bonitatem moralem. Signum e qd excluderet peccatum omissionis in

onis in casu proposito sit ut bonitas moralis in actu charitatis, id aliquid de se conc. etiam actui charitatis malo, si per impossibile talis actus posset carere bonitate morali vel esset malus, ac proinde excludere peccatum omissionis opposita e bonitas quædam physica fundata in ipso actu charitatis; adde quod licet actus charitatis si ab operante ordinaretur in eum finem ut excluderet peccatum omissionis opposita majorem haberet bonitatem, quam haberet actus charitatis a Deo prædicto non ordinatus in præcitum finem, si tamen actus charitatis ab eo sit ordinatus in eundem finem licet impedat peccatum oppositum, si tamen erit melior quam si non esset jussus, eo quod illa peccati exclusio cum non sit voluta non potest illam bonitatem moralem refundere in eundem actum charitatis & vere excludere peccatum omissionis in hoc casu non est bonitas moralis in ipso actu charitatis.

Hic primus. Ad objectionem, transeat major nempe quod Deus in casu proposito tantundem amat carentiam peccati omissionis actus charitatis, quantum erit idem peccatum, similiter transeat minor, distinguimus a. sequens, & ovium, transeat quod Deus tantum sibi complaceat in bonitate physica actus charitatis secundum quam idem actus excludit peccatum omissionis, quantum illi inducit ipsum peccatum, negamus tamen Deum sibi tantundem complacere in actu charitatis eroute is habet moralem bonitatem, ac proinde nego ex illo casu sequi quod actus charitatis tantam habet bonitatem moralem quanta est malitia peccati opposita, unde nec sequitur actum illum esse ei dignam satisfactionem pro eo peccato.

Objices 2do: non mins placet Deo attritio quia displicuerit illi peccatum circa quod fert attritio & per attritionem dignum Deo satisfit pro peccato, quod digna satisfactio videtur stare in hoc quod persona offensa exhibeat aliquid quod illi placens actus displicet offensa. Ergo quia peccatum non mins per attritionem offert Deum quibus creaturis, quam per peccatum Deo offerat creaturam.

R. nego ant, quia cum magis innocens & disconveniens naturali sit quod ipsa infinite distans ab infinita dignitate audeat illum offendere, quam decens vel conveniens sit naturali quod Deo praebeat attritionem obsequium plurimis titulis illi debitum, ideo necesse est ut Deus magis doleat offensam suam quam displicat in attritione peccatoris versante circa eandem offensam.

Objices 3tio: quotiescumque offendens offert pro offensa satisfactionem quam potest eo ipso manet liber ab ea obligatione satisfaciendi, sed hoc efficiendo attritionem offert Deo satisfactionem, quam potest offerre pro suo peccato & hoc posita attritione regula manet liber ab ea obligatione ulterius satisfaciendi, & per sequens attritio est digna satisfactio pro peccato.

R. imo placet maiorem non esse veram nisi quando offendens

obtulit

obtulit summam satisfactionem quam pt, ita vt n poit vlteriorem,
nunquam a. hoc eliciendo attritionem exhibet summam satisfactio-
nem quam pt, qa cum semper poit elicere intensiorem e intentiorem
actum attritionis, semper etiam it offerre maiorem e maiorem satisfac-
tionem, e ideo nunquam offert maximam quam poit, maiorem vel vlterio-
rem, quapropter ex positione actus attritionis n pt inferri ~~qd~~ esset ob-
ligatio satisfaciendi Deo ~~ne~~ peccato vel qd per attritionem digne satisfiat
Deo. Respondendum e tn distinguendo ma: quotiescunq offendens offert
pro offensa satisfactionem quam it manet liberq ab oi obligatione offerendi
nouam satisfactionem prorsus sicutam, qa cum n poit nouam vel vlterio-
rem satisfactionem offerre, neq etiam it ce obligatus ad huiusmodi satis-
factionem, cum nemo teneat ce obligatus ad impossibile, manet liber ab oi
obligatione ~~[illegible]~~ di poenam debitam offensa vel amandi in macula re-
licta ex actuali offensa precedente. nego ma: e seq: sicut e. si persona plebeia
e, vehissima Regem vel magistratum interfecerit potest pt pro offensa
facta Reipublicae offerre satisfactionem quam qs, nec tn ideo censet
digne satisfecisse pro offensa vel ce digns reconciliatione cum republica,
ita similiter quantumcumq peccatum offerat pro peccato attritionem nec
poit vberiorem vel maiorem satisfactionem offerre, n tn idcirco censet
satisfecisse pro peccato, vel remanere de obligatus ab oi poena.

Obiicies jo ~~[illegible]~~ id ~~qd~~ e optimum in nobis formaliter delet peccatum,
sed attritio e optimum in nobis &c, e per sequens attritio e digna
satisfactio pro peccato. Maior n videt, indigere probatione. Minor pt: qa Deus
nihil magis vult aut magis intendit in nobis quam attritionem vel
dilectionem sui.

Nego min: pt ita nego attritionem vel dilectionem Dei sumptam
secundum se esse aut aliquid significare a quocunq alio de id quod Deus
magis intendit in nobis, sicut e. gratia seu partecipatio diuina nata
e diuinitate, quae sicut in habitate, quandoqdem gratia habitualis e aliquid
multo excellentius quam ipsa dilectio Dei e attritio, ita Deus magis
intendit in nobis charisma gratiae quam dilectionem sui vel attritionem, e ideo sequi
peccatum formaliter delet per gratiam habitualem, n a per attritionem fateor
et Deum magis intendere hoc totum, pergo hominem iustificatum cum dilectione
Dei quam intendat solam gratiam in homine, sicut etiam nata intendit magis sub-
stantiam operantem quam subsistentiam solam, qua mutis n magis intendat ope-
randem et distinctam a subsistentia quam subsistentiam ipsam vt distinctam
ab operante.

Obiicies jj: peccatum tale n fuit potentes in auertendo nos a Deo,
quam est attritio e dilectio Dei in conuertendo nos ad Deum, sed peccatum ~~tale~~
per se sumptum fuit sufficiens ad auertendum nos a Deo e quidem ita vt ab eo

alio simus

alio simus in actu & etiam attritio e sufficiens ad convertendum nos ad Deum ita
vt per illam iustificemur, & ideo attritio erit digna satisfactio pro peccato.
Plaior ratio, peccatum ideo non fuit nobis magis voluntarium quam sit attritio
vel Dei dilectio ser quam convertimur in Deum tanquam in vltimum finem
vltimum & quidem supernaturalem.

Ad nego ma: ad ea probatione dico peccatum ideo non fuisse nobis
magis voluntarium quam sit attritio, neq ex defectu vlo affectionis in ratione
voluntary fieri vt attritio non sit apta ad nos formaliter iustificandos, sed hoc colli-
gitur ex eo quod attritio non habet tantam bonitatem in ratione satisfactionis vt possit æ-
quivalere peccato in ratione offensæ, quare licet attritio sufficiat ad tollendam
habitualem aversionem a Deo quoad affectum interiorem aversionis modo supra
explicato, non tamen sufficit ad tollendam formaliter aversionem quoad maculam &
foeditatem in anima relictam ex peccato, ita vt æque, pro portione attritionis
nos pscindendo ab omni alio peccato certum sit non amplius dignus odio Dei,
atque ex his ita voluntatem primi parentis fuisse potentiorem vt posteros
suos averteret a Deo, quam sit voluntas cuiuscuiq; propria vt ipsum per
contritionem vel Dei dilectionem vertat ad verum Deum, ratio a. e, quia multo
plus requiritur ad tollendum peccatum quam ad peccandum, & ideo posteri
Adæ per voluntatem suam vt mentem in voluntate ~~ad habitum~~ suam
potuerunt se avertere a Deo licet non possint per suam propriam voluntatem
vertere in Deum modo supra explicato.

Objectio 12: melior e actus quam habitus, sed gratia habitualis e habitus
& sufficit ad iustificandum formaliter & multo magis ad id sufficiet attritio
quia e actus, ac proinde attritio erit digna satisfactio pro peccato.

Ad obj: ma: melior e habitus quam actus naturalis vel acquisitus scilicet
quam sit supernaturalis & infusus nego ma: cum ea sola sit affectior actu & habitus
supernaturalis habet ratione solam saltem radicalis eo quod tribuat posse simpliciter operari,
sive proxime, vt tribuit habitus charitatis sive remote, vt tribuit habitus
gratiæ sanctificantis, iuxta illos qui gratiam habitualem distinguunt ab
habitu charitatis, ideo habitus supernaturalis e affectior actu, ac proinde mirum
non e quod per habitum gratiæ possit homo formaliter iustificari, non a. per actum
attritionis.

Objectio 13: amor Dei iuncta cum visione Dei ~~ad~~ ad tollendum formaliter
peccatum & etiam attritio vel dilectio Dei per se sumpta sufficit ad
tollendum formaliter peccatum, ac proinde etiam attritio erit digna satisfactio
pro peccatum non sit tolli nisi per donationem & liberalem remissionem
aut per satisfactionem, atqui sic formaliter peccatum tollat per attritionem
necessario tollit per illam tanquam per dignam satisfactionem, non a. gratis
aut liberaliter, vt per se ipsum. Ans. attritio pi qui adhuc existens in peccato mor-
tali per absolutam Dei potentiam absq vllo habitu supernaturali poterit ad videndum
Deum

Deum, ille profecto tunc erit Beatus, siquidem videret Deum & tunc non erit in peccato, ita peccatum est summa miseria, beatitudo a. est summa miseria, non potest stare simul in eodem subto & in tali casu peccatum formaliter tollatur per amorem Dei sequentem ex visione beatifica, cum nihil aliud sit per se formaliter tolli potest in huiusmodi casu, et per sequens amor Dei iuncti cum visione beatifica sufficit ad tollendum formaliter peccatum & etiam adhuc sufficit amor Dei separatus a visione beatifica cum eiusdem rationis sit amor Dei iuncti cum visione beatifica et amor Dei separati ab illo.

Dicent aliqui in illo casu peccatum formaliter expelli non quidem per amorem sequentem ex visione, sed per visionem ipsam, quia cum sit operatio praestantissima videtur etiam sibi vendicare prim expellendi formaliter peccatum et habere rationem formae sanctificantis. Sed contra hanc responsionem est, quia ex ea sequitur beatos esse magis iustos et magis sanctos in patria quam sunt in via, siquidem in via per unam tm formam, et idem, per eadem gratiam sanctificantur, in patria vero et Justi et sancti per duas minimum per eandem gratiam et visionem beatificam, id tm non videtur concedendum. Deinde dicat visionem esse formam sanctificantem solum quando est separata a gratia, non a. quando iuncta est cum illa; contra est, quia visio beatifica quamvis sit sanctificativa non tamen ipsa cum gratia cum qua est iuncta sanctificet tantum beatam, & neque gratia ex eo habet vim sanctificandi formaliter impedit quominus visio beatifica sanctificet tantum in qua est iuncta, neque est maior ratio unus quam alterius. Deinde contra est impossibile et ut ratio formalis unius subti non tribuat illi suum effectum formalem, si minimum subtu sit capax talis effectus formalis et unio formae cum subto sit talis qualis exigit ab eodem effectu formali, sed quamvis ita eadem sint iuncta visio beatifica et gratia nihilominus si visio habet rationem formae sanctificantis formaliter unio talis formae est ea quae exigit ab ergo effectu formali et subto et capax eiusdem effectus, ac proinde visio beatifica licet sit iuncta cum gratia sanctificabit tantum beatam. Denique contra est, quia forma sanctificans est iustificans formaliter et participatio divinae naturae per ex nata in ordine supernaturali, ratione cuius subto eiusdem formae sit dus ad religiosos habitus supernaturales et aptum terminare amorem amicitiae ipsius Dei, atqui visio beatifica cum sit quaedam operatio non potest habere rationem naturae in ordine supernaturali, et per sequens nec potest esse forma sanctificans.

Dicent alii haec in casu illo proposito non iustificari vel sanctificari sed tm mundari a peccato non per amorem Dei sequentem ex visione, sed per visionem ipsam ita ut visio Dei necessario secum ferat donationem vel delectationem peccati, licet non sanctificet subtum, hoc est, non reddat illud participes divinae naturae, ita tribuent visioni Dei, ita ipsa est forma beatificans, et sequenter expellens formaliter miseriam beatitudini opportunam, id est iustificare tm

negative,

negative, cum verificare contingat sit reddere hominem divinae naturae participem qd non videnti visioni beatificae.

Contra hanc responsionem 1ga ex eo qd visio sit fdm beatificans non videtur bene inferri qd sit formaliter expulsiva peccati quatenus est miseria, multa enim et miseria quas visio beata non expellit formaliter, atq hoc sit ipsa ~~pro~~ timor, tristitia, dolor et miseria et quidem non exigua, has tn miserias non expellit formaliter visio beatifica cum in statu ~~illm~~ in quo Deum videbunt fuerint perfecta miseria et quidem in gradu valde intenso; similiter non poc amare Deum e aliqua miseria, nec tn illa formaliter per visionem beatificam tollit, sed per habitum charitatis infusum vel certe per auxilium Dei peculiarem singularem viam habitq in divina ad actum amoris Dei, denq non amari a Deo amore amicitiae e aliqua miseria quae non per visionem beatificam sed per gratam sanctificantem tollit. Qd si dicas non poc amare Deum amore supranaturali non e miseriam positive, sed tm negative, eo qd supranatural amor Dei non sit aliquid hoi debitum sed supra natura illg. Contra hoc 2ga saltem de ~~x~~ ~~mar~~ miseria positive. Non poc amare Deum amore naturali qd hoi debitum, hanc a. miseriam visio Dei non tollit formaliter, ~~simulem~~ siquidem per poiam Dei absolutam fieri posset ut quis videret Deum nec tn eum amare posset ullo modo, si nimirum Deus illi denegaret suum concursum ad quemcunq actum amoris Dei etiam naturalem.

Doc contra 2ga licet fingi posit qd non amari a Deo amore amicitiae vel non poc amare Deum amore supranaturali sit miseria positive illg qui non videt Deum, non tn videt poc negare illud esse positive miseriam illius qui videt Deum, siquidem si quis videret Deum et cognoscere se non amari ab illo amore amicitiae qd ~~fdm~~ perfectum gratiae vel non poc amare illum quem videret esse infinito amore bonum profecto reputaret illa esse maxime suas miserias, et de illis nisi Deo impediret maximopere afflgeretur cum igit per absolutam Dei poiam fieri posit ut quis Deum videat, nec tn ab illo ametur nec possit illum amare, dicendum est visionem Dei licet sit fdm beatificans non tn formaliter expellere omnem miseriam, sed cum aliqua miseria per absolutam Dei poiam ex compossibili, quae cum ita sint non videtur ex hoc fdm beatificantis hoc inferri qd visio Dei formaliter expellat peccatum vel formaliter iustificet nisi simpliciter loquendo sive negative tm, ut supra dicebant adversarij.

Igit ad obiectionem negando Ans, ad erbacum nego Deum qui in casu proposito Deum videret futurum tunc beatum completo, qd beatitudo completo tunc sta dicit in recto visionem Dei, non tamen vero et in obliquo sive tanquam complementum dicit et exigit amorem Dei habitq supranaturalis, et alia inter quae et etiam habitq gratiae per quam formaliter expellit peccatum, tunc igit videns Deum est beatus incomplete, qd vere haberet Dei visionem quae ex natura sua exigit etiam gratiam et per sequens carentiam peccati, et quidem tanquam aliquid fundamentum non tamen beatus completo, qd adhuc est in peccato

sicut etiam

ceret etiam qui videret Deum & cognosceret ubi tn ad certum tempus v.g.
per vnam horam vel per vnam diem visionem ce cessam, & et beatus totum
incomplete & radicaliter, ga nimirum haberet id qd in recto dicit beatitudo
nempe visionem Dei, n a. eius ~~[illegible]~~ perpetuitatem quam in obliquo & ~~[illegible]~~
tibi dicit beatitudo completa, & sicut eadem de causa qui videret Deum nec
poet eum amare, vel se illo delectari sp miraculosam denegacem virtus
ad actum amoris n et beatus nisi incomplete.

Objices 1p: si quis saltem per absolutam Dei potentiam abq; habitu
supernaturali diligeret Deum, profecto ille diceret manere in Deo & Deus in illo &
esset transformatus in Deum & Deiformis, & per sequens esset mundus a peccato, qa
turpitudo & foeditas peccati n pt manere in tta Deiformi & vere peccatum tol-
lituret per dilectionem Dei formaliter, & per sequens eadem dilectio & digna satis-
factio pro peccato. Ans pbt: qa amor transformat amantem in re amata,
ve ideo ~~[illegible]~~ voluntas dicit per amorem egredi e seipsa & transire ad obtu amatum.

R. dit: secundam partem antecedentis in eo qui Deum amaret illa
vice Deus in illo maneret per amorem suum per affectum ipsius hoc terminatum
ad Deum sed, qua e. amans ca ~~[illegible]~~ Deum haberet in corde & in dio. in
eo Deus maneret per redamare n ad ipsum hominem terminatum nego Ans, qa
Deus licet amaret ab illo homine n tn redamaret illum. deinde dist: tns, pro ille
et transformatus in Deum & Deiformis per affectum suum terminatum
ad Deum sed iter, per affectum Dei terminatum ad ipsum hominem amantem
negatur, n repugnat a: turpitudinem & foeditatem peccati ce in eo qui e transformatus in Deum & Deiformis priori modo tm, sequitur hoc e tm ce transformatum in Deum & Deiformem secundum quid, n a. simpliciter, abq ex
his colligi pt qua ratione, qui modo supra explicato ex toto corde amaret Deum,
diceret se unus spiritus cum Deo, sensus e. e illum & unum spiritum com-
pletum per visionem affectus & voluntatis propria quatenus vellet id qd vult
Deus, sicut etiam diceret se luctus cum Deo vel ad expiatio Iuri Dei n quidem im-
pliciter, ita ut per actum virtutis vel charitatis affectus satisfecisset pro pec-
cato sed tm quia quatenus pro eodem peccato satisfecisset ad summum eo modo
quo poet.

Dices: amare quemquam e velle illi bonum, sed Deus amanti se
modo sancto vellet actum charitatis qui e aliqd bonum & Deus amatet sive
redamaret illum, & per sequens Deus et in illo etiam per redamatorem, qd supra
negatum e.

R. quando negavimus hominem illum amari vel redamari Deo termes
fuit de amore amicitiae quae Deus amat filios adoptivos & participes
suae natae ut talis sit, sive dilectatos ad qdam de naale ratione eius hts quasi
Dei ad gloriam, hoc e. amore n amicitia Deo qui Deum amaret abq; habitu
fateor actum illum Dei quo se amanti sine habitu vellet actum amoris ad se

terminatum

terminatum ex aliquem actum amoris, cum velle alicui bonum sit amare illum, vt supra dictum est, verum ille amor non est amicitia, aliquam similiter dicere possumus amari a Deo amore amicitiae omnes homines etiam iniustos et peccatores quos Deus vult finem, sem vel attritionem vel actum virtutis naturalis et acquisitae aut alios aliquo bonum temporale, et tunc apud omnes falsum est, ratio a. cur amor quo Deus vellet illi homini actum illectionis summum non esset amor amicitiae est, quia amor amicitiae dicitur ille qui orit ex complacentia in bonitate amici, amor a quo Deus vellet homini illi actum charitatis non oriretur ex complacentia in bonitate hominis cum is supponat esse peccator.

Probes: si homo carens omni peccato et habitu gratiae diligeret Deum quia ipse ille etiam vicissim a Deo diligeret amore amicitiae, et peccator etiam habitu gratiae diligeret Deum quatenus diligeretur a Deo amore amicitiae, ac proinde quia habitu gratiae est vere formaliter et quidem per actum charitatis cum nihil aliud sit per se formaliter esse virtutem fulg. tres a pte: quia diligeretur a Deo amore quo vellet illi bonum ex complacentia in bonitate actus charitatis et simulium actuum vel etiam habituum supernaturalium qui non sit gratia et fingi potest in tali homine.

Ad dict. tres, diligeretur a Deo amore amicitiae efficacissimo quoque: Deus amat hominem ex complacentia in eius bonitate supernaturali et quasi substantiali, quae inest in participatione divina natura et in ratione filii adoptivi et haeredis Dei, negatur tres, diligeretur amore amicitiae inferioris, nunquam ex complacentia in bonitate hominis supernaturali quidem sed ordine accidentali, vel existente solum in actibus, vel etiam habitibus supernaturalibus diversis a gratia habituali, aut etiam non in affectione naturali hominis transeat tres. neque. amor quo homo amat hominem ex complacentia in bonitate accidentali, hoc est, in virtute, quae homo dicit amor amicitiae, ita Dei amor quem explicatis sit aliquo modo Dei amor amicitiae, non tamen affectissime, quia non est ex complacentia in bonitate supernaturali et quasi substantiali hominis, qualis est illa gratia homo habet per gratiam habitualem. distincto tamen ante nego seq: quia homo peccator absque habitu gratiae diligens Deum diligeret quidem a Deo quatenus ipse Deus vellet illi actum charitatis et ex complacentia eius rei eum acto vellet eidem homini aliquid aliquo vlterius bonum, verum actus quo Deus diligeret hunc hominem peccatorem non haberet rationem amoris amicitiae affectissime, eo quia Deus leviorem hominem et temporaliter quem peccatis longe plus omnis quam amaret, nempe eo quo odisset illum simpliciter vt inimicum et quia ille homo absque proportione est odibilior per peccatum quam amabilis per actum charitatis quem haberet. addo a. fiduciet ~~nec~~ de facto Deus omnes diligentes se diligit amore amicitiae affectissimo, et tamen non provenit ex eo quia amor, poterit ergo Deum foliter odiat peccatum vel nos foliter iustificat, sed quia Deus ex sua misericordia ad positionem actus attritionis vel illectionis sua gratia

non sanctificat

nos sanctificat per infusionem grae habitualis.

Obiectes 15: si Deus ab aliquo iusto habente actum charitatis vel attritionis auferret habitum grae is maneret iustus, sed non maneret iustus per denominacoem sumptam ab habitu grae ipsorum et maneret iustus per ipsum actum attritionis vel charitatis. Ita ergo videtur istarum. Mirror pot: sa ti ab infante baptizato auferes habitu grae infusus n maneret iustus per denominacoem sumptam ab habitu grae ipsorum et quem dicendum de illo iusto habente actum attritionis vel charitatis.

R negando ma: si sermo est de iusto prout sumitur cum sancto, qa sicut ille n haberet foam sanctificantem, ita nec est sanctus vel iustus simpliciter sive foaliter et positive, sed tm negative. quatenus n haberet peccatum, licet n idcirco est Deo gratus vel eius amicus.

Obiectes ultimo: purg hoo pt mereri de digno graam, et pt mereri de digno remissionem sui peccati mortalis, et per sequens pt digne satisfacere pro eodem peccato. Ibis pll: qa purg hoo iustus de digno bonis operibus meret augmentum grae. Consequ pbi: qa peccatum mortale foaliter remittitur per infusionem grae.

R dist: tri purg hoo pt de digno mereri augmentum grae sed, in man graam nego tis, sed a. et qa ima grae et augmentum grae physice quidem et eiusdem raois, n a moraliter, cum ima grae quatenus ima debeat tollere peccatum mortale, qo n venit augmento grae, et ideo ima grae et tanti valoris, ut coniuncta dicatur n cadere sub merito, eo qo sit principium meriti.

Dices: qui de digno meretur foam necessaria ro de digno meretur eius effectum foalem, sed remittere peccati mortalis est effectus foalis grae habitualis et cum purg hoo pot de digno mereri graam habitualem pt etiam de digno mereri remissionem peccati et de digno pro eodem satisfacere.

R dist: ma: qui de digno meret foam ex effectum foalem quem ipsa pt facere in iis circumstantiis in quibus hoo illam meretur sed, quem pt facere in aliis circumstantiis nego ma: deinde distingue min: remissio peccati mortalis est effectus foalis grae quemsc: grae it facere in illis circumstantiis in quibus illam hoo meret nego, quem pt facere in aliis sed min: et nego sc: grae a. quando hoo illam meretur n facit effectum foalem qui est remissio peccati mortalis, qa tunc hoo n pot ollum peccatum remittendum cum tunc sit in grae, sed tunc grae hum tm effectum foalem facit sc de magis sanctum, et duo huic tm effectum foalem tunc hoo meretur merendo ipsam graam. nec mirum est habet di grae duos effectus foales hat, quorum alter est facere sanctum vel de inimico amicum, alter vero facere magis sanctum sive de amico magis amicum, et cum etiam calor hat duos effectus foales, quorum unus est facere calidum, alter vero expellere frigor. Ubi aut facere n frigidum.

Dices rerum.

Deus rarum: ex quo hoc ex eo fit in gra fit facere opa meri=
torium ulterioris gra & similiter hoc gra quam habet fit facere opa adee
quatum ut sit satisfactorium pro peccato quia tam remissum e per priam gratiam
suppositam.

Quia negando neg: qa sicut si tu mihi dones debitum v.g. 100 aureo=
rum non possum ego amplius satisfacere pro eorum debito licet possim pro eis donando
facere aliqd opa gratitudinis, ita etiam quando peccatum iam e donatum e
remissum non possumus pro illo amplius satisfacere, satisfactio e necessario respi=
cit e supponit debitum immediate ligens.

Ex dictis, infertur primo nullum purum hominem hoc posse dignè satisfacere
pro peccato mortali alieno, qa hoc etiam ex Pt. rurta relatis colligit, e pri=
que ex Anselmo docente necessariam fuisse Dei Incarnationem ad hoc ut aequa=
lem pretium pro uno peccato poluerentur. idem colligit ex hoc qa alias sequeret
ut infra stabitur per utrisque semper satisfieri pro tota poena debita, pro
peccato mortali debita, qd e falsum infra habebit.

Infertur 2do nullum purum hominem posse dignè satisfacere pro peccato
originali suo vel alieno, qa peccatum originale e peccatum mortale, cum trahat
secum gra privationem, e per sequens mortem Ista, quare qd supra dictum e
de peccato debiti mortali quoad et etiam originali.

Infertur 3tio neg ullam ere creaturam in puro statu naturali considerata, hoc
est ordinatam ad finem supernaturalem posse dignè satisfacere pro uno peccato mor=
tali vel alieno, siquidem id etiam deducitur ex iis quibus supra probavimus nam idem.

CAPT. IIII.

An purus homo possit condignè satisfacere pro peccato mortali separato ab offensa Dei &c.

Superiori capite disputatum dan purus homo posit dignè satisfacere pro uno pe=
cato mortali simpliciter accepto sine affectu e adaequate sumpto prout est annexa
cognitionem gratuus operantis e Dei sine, prout includit id solum malitiam mora=
lem sed etiam offensam Dei, quae hoc peccatum contra accipiunt Authores tum
quaerunt: an purus homo posit dignè satisfacere pro uno peccato mortali in hoc vero
capite debitandum e utrum purus homo posit dignè satisfacere pro peccato mortali
imperfecto e incompleto sine separato ab offensa Dei. qd imperfectum e incomple=
tum appellamus eo qd per accidens, quae ex ignorantiam vel inadvertentiam Dei
in concebilem annexam non habet ea quae alioquin per se loquendo habere solet, hic
ac supponimus posse dari peccatum mortale separatum ab offensa Dei, id e. fuse
probavimus in tractatu de actibus humanis disp. 10 cap. 2. quibus videri poterit cum
de supra modo ex nihil amplius hic dicturi sumus. quanam vero ratione id stringere
posit explicabimus sequentibus adverterdis, hoc e. sufficit ad rem presentem.

Pro solutione igitur propositae difficultatis adverendum e offensam,

ut bene